

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 166. — ŠTEV. 166.

NEW YORK, MONDAY, JULY 18, 1921. — PONDELJEK, 18. JULIJA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

SITNOSTI S PRISELNIŠKO POSTAVO

NOVA POSTAVA JE ZOPET USTAVILA ŠTEVILNE POTNIKE, KI SO PRIŠLI S FRANCOŠKIM PARNIKOM. — ČAKATI MORAJO NA NOVA POVELJA.

Strašilo zadržanja celo salonskih potnikov se je v soboto popoldne zopet pojavilo, ko je dospel iz Havra francoski parnik Rochambeau z velikim številom potnikov.

Washington se zopet smatra odgovornim za zadržanje gotovih potnikov-inozmecev prvega razreda, kajti poslal ni nikakih navodil, kako naj se reši tozadevne slučaje.

Parnik Rochambeau je prišel v pristanišče predpoldne in ker se drže polovičnega sobotnega praznika v skoro vseh vladnih departementih, je vrjetno, da se teh slučajev ne bo rešilo pred ponedeljkom.

Parnik je privedel le kabinskih potnike ter one medkrova. V prvem razredu je bilo 305 oseb, povečini ameriških državljanov, katere se je seveda takoj izkrcalo. Nekateri izmed njih, ki niso bili državljani, pa so morali ostati na krovu dokler bi ne prišlo primerno navodilo iz Washingtona.

Med onimi, ki so bili zadržani, je bil senjor Emilio de Motta, o katerem se glasi, da je španski konzul v Philadelphiji; neki Legrand iz New Orleansa, trgovec, ki biva že tinajst let v tej deželi, ki pa je ohranil svoje frazocoso državljanstvo in neki Ferand, zavarovalni zastopnik iz Pariza, kojega sedež je v Montrealu. Ferand je bil zelo jezen ter rekel ladijskim častnikom, da bi vzel parnik direktno v Montreal, če bi vedel, da ga bodo v New Yorku zadržali.

NEMŠKA ČASTNIKA OBDOJENA NA 4 LETA

Nemška mornariška častnika, ki sta streljala na bolniško ladijo, sta bila obsojena na štiri leta ječe.

Lipsko, Nemčija, 16. julija. — Poročnika Dittmar in Boldt, katere se je dolžilo umora po prvem redu, ker sta streljala na rešilne čolne, potem ko je bila canadka bolniška ladija Llandovery Castle torpedirana v poletju leta 1918, sta bila obsojena danes tukaj vsak na štiri leta ječe.

Obsodba pa ne določa težkega dela kot je zahteval to državni pravdnik. Slučaj Dittmarja in Boldta se je razlikoval od drugih kajti oba poročnika je spravil pred sodišče nemški državni pravdnik. Anglija je le zahtevala kazensko zasledovanje kapitana Patziga, poveljnika podmorskega čolna, ki je torpediral bolniško ladijo, a kapitan je pobežnil iz dežele. Državni pravdnik pa je po pregledu dokazov odredil obravnavo proti obema poročnikom.

Poleg ječe sta bila oba poročnika izbrisana iz častniškega zbora nemške Reichwehr.

Poročniku Boldt, ki je pred kratkim izstopil iz mornarice, se je odvzelo tudi državljanske pravice.

Oba sta bila spoznana krivim uboja, ne pa umora in sicer na temelju domneve, da sta kot častnika ter v vojnem času nastopila soglasno s trenutnim impulzom.

Dr. Schmidt, predsednik sodišča, ki vrši obravnave proti Nemcem, obtoženim kršenja civiliziranega vojevanja, je v svojem pregledu slučaja proti obema poročnikom izjavil, da je bila bolniška ladija torpedirana proti določbam mednarodnega prava.

TRJE MOBILCI MORAJO V SMRT.

Albany, N. Y., 15. julija. — Prizivno sodišče je zavrnilo prošnjo za novo obravnavo, katero je vložil Angelo Giordano, ki je bil spoznan krivim umora po prvem redu, ker je ubil nekega Giuseppe Verrazano dne 16. oktobra 1916. Sodišče je nadalje potrdilo obsodbo Harry Vann Reeda, ki je bil spoznan krivim umora po prvem redu, izvršenega nad Maksom Rabinovicem, dne 15. septembra 1920. Potrdilo je končno obsodbo Edwarda McNally, ki je umoril Walterja Jaskovskija v Richmond okraju.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po neki ceni, sancajivo in hitro (Včera so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

Raspoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čakovni grad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$2.20	1,000 kron	\$ 7.00
400 kron	\$2.90	5,000 kron	\$35.00
500 kron	\$3.60	10,000 kron	\$69.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Raspoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 2.90	500 lir	\$25.50
100 lir	\$ 5.30	1000 lir	\$50.00
300 lir	\$15.60		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Raspoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 2.30
5,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 10.50
10,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 21.00
50,000 nemško-avstrijskih kron	\$100.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo najamčeno izvanredno ugodne pogoje, ki bodo valike ko risti za one, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Saksor State Bank

82 Cortlandt Street, New York

ČLANI NEWYORŠKE PUBLIC SERVICE COMMISSION.

Slika nam kaže člane newyorské javne službe, ki so odločno nastopili proti zvišanju pristojbin na newyorských cestnih železnicah. Pristojbina za eno vožnjo je v New Yorku še vedno pet centov.

VOLSTEADOVI SOSEDI ZAHTEVAJO 2.75 PIVO

To svojo zahtevo utemeljujejo z izjavo, da bi se dalo na ta način ustvariti t.g. za ječmen.

Washington, D. C., 16. julija. — Zakonodajci, ki naj bi odobrila izdelovanje in prodajo piva, ki bi vsebovalo dva in tričetrt odstotka, je zahtevala pred skupno kongresno komisijo za poljedelstvo delegacija farmerskih organizacij iz Minnesote, kjer je dom sv. Volsteada, očeta slavne enforcement postave.

Zastopniki farmerjev so izjavili, da podpirajo to zahtevo vsi farmerji severozapada, ki bi se radi iznebili 80,000,000 bušjev ječmena. (Med vojno so uveljavili prohibicijo, da "varčujejo" z žitom!) Ta korak, — se je glasilo, — je edini varni korak, da se odpomoče farmerjem severozapada. Uveljavljanje take postave bi pomenilo za farmerje letni dohodek \$300,000,000, soglasno s pričevanjem dveh farmerjev, zastopanih v delegaciji. (Bili so v glavnem farmerji in njih bigotne žene, ki so spravili prohibicijo skozi in sedaj se počujejo, ker ne morejo prodati svojega ječmena.)

Mr. Jones, ki načeljuje prodajalec žita v Minnesoti, se je zelo povspel do predzrne in naravnost veleizdajalske trditve, da je taka vrsta piva neupijanjiva ter predlagal, naj se tozadevno dejstvo uveljavi in potrdi od posebne komisije, kateri naj bi načeloval poljedelski departament.

To gibanje je izključno ono farmerjev ter nimajo pivovarjari z njim nobenega stika, je rekel Mr. Jones, ki je prečital peticoje, podpisano od vseh prizadetih farmerjev. V peticoji se glasi, da bi tako pivo preprečilo butleganje ter izboljšalo zdravje farmerske mladine. (Do tega spoznanja so prišli farmerji šele tedaj, ko se je pojavila kača v njih žepu.)

Konec svoje izjave je rekel Mr. Jones komisiji, da bi bila presenečena, če bi izvedela za pravo mnenje naroda o tem vprašanju v sedanjem času.

RUSIJA SI ŽELI VOJNE MED AMERIKO IN JAPONSKO.

Berlin, Nemčija, 16. julija. — Ruska sovjetska vlada, ki očitno ni še sprejela nobenega poročila o teh, da se bo kmalu vršila v Washingtonu razoroževalna konferenca, pričakuje v skorajšem času izbruh vojne med Združenimi državami ter Japonsko.

Tak konflikt je potreben, — se glasi v boljševičkem oficijelnem listu "Izvestija", če se hočejo uresničiti načrti glede svetovne revolucije. List dostavlja, da je vsled tega taka vojna neizogibna in da bodo v njo potegnjeni poleg Anglije še drugi narodi.

PRISELJEVANJE BO ŠE BOLJ OMEJENO?

Nova predloga predlaga vstavljenje priseljavanja za vse čase. — Preiskava v pristaniščih.

Washington, D. C., 16. julija. — Trajno omejevanje priseljavanja soglasno z novo postavo, ki naj bi istopila na mesto začasne postave, ki je sedaj pravomočna, je bilo predlagano v predlogi, katero je predložil danes poslanski zbor nedei kongresnik Albert Johnson, načelnik priseljeniškega komiteja ter se glasi, da bo slednji ugodno poročal o njej.

Soglasno z novim načrtom naj bi vsakega bodočega priseljenca v Združene države pregledal v domačem pristanišču zastopnik Združenih držav. V to deželo naj bi ne mogel nikdo, ki bi ne imel vizeja ameriškega zastopnika iz pristanišča, iz katerega je odpoval.

Predloga določa, naj se namest ravnave izseljenec v Združene države preišče na ameriških konzulatih v inozemstvu, v katero svrbo naj se imenuje posebne inspektorje in zdravnike, ki naj bi poslovali kot podkonzuli. Mr. Johnson je pojasnil, da so predlogo preučile in odobrile največje avtoritete dežele glede vprašanja priseljavanja.

Ta predloga, — je rekel Mr. Johnson, — hoče postaviti sistem viziranja potnih listov na mirovno podlago, v kolikor pride v poštev vprašanje priseljavanja. S to predlogo se namerava izključiti odstopanje iz inozemskih pristanišč takih izseljencev, katerih se ne more in katerih se ne sme pripustiti v Združene države. Izkušnja tekom vojne je pokazala uspešnost sistema viziranja potnih listov, ki je že preprečilo prihod tisočih in tisočih izseljencev v to deželo. Zaželjivo je vsled tega, da bi tozadevne določbe ostale pravomočne tudi v času miru, posebno s stališča bodočega priseljenca samega, ki je po mojem mnenju upravičen vedeti, še predno odstopuje v Združene države, če bo dejanski pripuščten.

Na ta način bi bilo mogoče uveljaviti izborni priseljevanje, katero so zagovarjali skozi leta in leta najbolj izborni proučevalci našega priseljeniškega problema. Na ta način bi bila uveljavljena izbira ter bi se pripustilo v deželo le take ljudi, ki so v resnici zaželjivi v vsakem pogledu.

STAVKA RUDARJEV OB RUHR

London, Anglija, 16. julija. — Vsi premogariji ob Ruhr okraju v Nemčiji so zastavkali, — soglasno s poročilom na Exchange Telegraph Company iz Amsterdamu, kamor je prišlo tozadevno poročilo po telefonu. Pogajanja z delodajalci so se izjalovila, kajti slednji niso hoteli privoliti v zahteve premogarjev.

Frank Saksor State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

RUSIJA BAJE NI PROSILA AMERIKE

Rusija izjavlja, da se ni oficijelno obrnila na Ameriko, čeprav je poslal Gorki prošnjo.

Riga, Letška, 16. julija. — Jurij Čičerin, ruski sovjetski minister za zunanje zadeve, je rekel v zvezi a poročili, ki so izšli v listih v baltičskih državah in v katerih se je glasilo, da je naprosila Rusija radi splošno razširjene lakote Ameriko za pomoč in sicer s posredovanjem senatorja France iz Marylanda, da ni bil poslan noben direkten poziv na Združene države. V svojem sporočilu pravi Čičerin:

— Mi se nismo obrnili na Ameriko za pomoč, razven potom splošnih pozivov Maksima Gorkija ter dr. Tikhona, patriarha cele Rusije. Mi nimamo nikake zveze z ameriško vlado ter nimamo vsled tega nobenega namena obrniti se na Amerikance za pomoč, ker se zavedamo, da ne moremo naprositi za ameriške pomožne zastopnike, ko nimamo vendar nikakih odnosov z Ameriko.

Listi so poročali, da je na tozadevno prošnjo ameriška vlada odgovorila, da bi mogla razmisлити o pomoči le pod pogojem, da bi se ustanovilo v Rusiji konstitucionalno vlado in poročila pravijo, da se Nikolaj Lenin, sovjetski ministrski predsednik, zavzema za to.

— Nikdo ni predlagal oživetja ustave vlade na Ruskem na principu narodne skupščine, — trdi Čičerin v svojem poročilu. — To je smečna govorica. Izvestja v Moskvi pravijo, da se ceni število stradalcih na najmanj deset milijonov duš in sicer v Astrahanu, Caricinu, Saratovu, Samari, Ufi in Vijatka gubernijah. Ta lakota se smatra za pravnarodno, nesrečo.

London, Anglija, 16. julija. — "Evening Standard" je danes sporočil, da je izvedel iz zanesljivega vira, da je stopil Zinovjev, guverner Petrograda, iz sovjetske vlade.

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobé Jugoslavlani potne liste samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, krstni list in domovnica.

Navadno pismo ne zadostuje več. Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu one občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo naj tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kako gori omenjene listine.

Frank Saksor State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

DOMINION VLADO ZA IRSKO

LONDON ČUJE, DA BO ULSTER VLADA POD KONTROLO NAJVIŠJIH SIL SINN FEINCEV. — DE VALERA JE BAJE ZMAGAL V BOJU. — ZADUŠNICA V SPOMIN McSWINEY-A.

London, Anglija, 16. julija. — Eamon de Valera, "predsednik irske republike", je praktično izvojeval Home Rule vlado za Irsko, na dejansko isti podlagi kot obstaja v Južni Afriki, soglasno z najboljšimi informacijami, katere je bilo mogoče dobiti v tem času izvanredne tajnosti. Soglasno s tem načrtom bo Ulster ohranil svojo dosedanja vlado, pod pogojem, da prizna, da počiva centralna irska avtoriteta v Dublinu ter v rokah Sinn Feincev.

To je bilo bistvo predloga, ki ga je stavil de Valera ministrskemu predsedniku Lloyd George-u tekmo pogovorov včeraj in četrtek. Glasi se, da je napravil de Valera izvrsten utis na ministrskega predsednika. Splošno se je sprejelo poročilo, da smatra ministrski predsednik de Valero in njegov predlog za primeren.

Višek pogajanj glede Irske je bil dosežen danes zvečer. Položaj je bil skrajno zadovoljiv in razvoji so prihajali s presenetljivo naglico.

Sir James Craig, ulsterski ministrski predsednik, se je posvetoval na dolgo s štirimi glavnimi člani svojega kabineta glede predloga, ki ga je stavil Valera ministrskemu predsedniku Lloyd Georgu. Lloyd George je opustil namen, da se umakne za nekaj časa na svoje poletno bivališče ter je bil v svojem uradu celi dan. Posvetoval se je glede novih razvojev s številnimi člani svojega kabineta. De Valera, o katerem se je domnevalo, da si bo privoščil zelo potrebni počitek, se je mesto tega posvetoval s svojimi svetovalci ter se glasi, da je obiskal tudi generala Smutsa, ministrskega predsednika Južno-afriške Unije.

Predno bo dosežena definitivna uravnavna morata vlada in Sin Fein organizacija skleniti številne kompromise, tikajoče se financ, a iz dosedanjih znamenj je razvidno, da se ni pojavilo ničesar, kar bi onemogočalo rešitev problema finančnih odnosov Irske z Anglijo. Bistveno vprašanje pri razpravah, ki zahteva zase glavno pozornost angleškega ministrskega predsednika ter tudi irskih delegatov, je ono političnega priznanja. Kakorhitro bo sklenjeno, kakšen status naj ima Irsko v bodoči vladi miru, bodo nadaljna pogajanja glede posameznosti kaj lahka.

Kot stoji položaj sedaj, se pogaja de Valera z ministrskim predsednikom kot predstavitelj cele Irske ter je deležen pri razpravah istega priznanja kot dominijanski ministrski predsednik.

Nekatere skupine Sinn Feincev govore še vedno o neodvisnosti, a njih razlaga te besede se v veliki meri razlikuje od pomena, katerega Amerikanci pripisujejo tej besedi. Pristaši de Valere pojasnjujejo, da se bo v par letih završila velika izprememba v organizaciji angleškega cesarstva in da bo takrat dobila Irsko popolno neodvisnost, obenem z Južno Afriko, Canado in Indijo.

To pojasnilo je lahko smatrati ali za naziranje dalekovidnega državnštva ali pa naziranje ljudi, ki so izgubili srce v dolgem boju. Ko so si bili Irski in Angleži v laseh, je zvenela beseda "neodvisnost" strašno vznemirila, a sedaj, ko se voditelji obeh strank razgovarjajo o celi zadevi pri časi čaja, ni ta beseda tako vznemirljiva kot je bila videti od pričetka.

Ministrski predsednik se bo sestal z de Valera najbrž v ponedeljek popoldne.

Še pred koncem tedna se bo mogoče voditelj Sinn Feincev vrnil v Dublin ter predložil irskemu republikanskemu parlamentu uspeh konferene v Londonu.

Vse je odvisno od tega, če bo mogoče potolažiti Ulster ter ga spraviti v vrsto.

Lloyd George je prepričan, da ima danes priliko, katero so zaman iskali številni drugi angleški državniki prejšnjih dni in on hoče na vsak način zmagati pri teh pogajanjih. On se ne more obrniti nazaj, kajti šel je že predaleč ter dela vsled tega načrte, da doseže trajno uravnavo. Doseči mir s Sinn Feinci bi pomenjalo višek njegove presenetljivega rekorda v javnem življenju ter napravilo njegovo ime še bolj slavno v zgodovini.

De Valera in njegovi tovariši se bodo v nedeljo vdeležili maše zadušnice v katoliški katedrali v spomin lorda župana MacSwineya iz Corka, ki je umrl približno pred enim letom.

REPUBLIKA PERU DOBILA ZAŠKODA POVZROČENA VSLED PLENJENE LADJE.

Pariz, Francija, 16. julija. — Reparaicijska komisija je po zaslišanju delegata republike Peru soglasno sklenila, da naj pripadajo nemške ladje, katere je zaplenila republika tekmo svetovne vojne, pripadejo tej deželi. Vsled tega nimajo zavezniki nobene nadaljnje pravice do teh ladij.

KOLIKO LJUDI JE IZGUBILO ŽIVLJENJE V PREMOGOROVH

Harrisburg, Pa., 17. julija. — Tekom prvih šest mesecev tega leta se je v rovih mehkega premoga ponesrečilo devetdeset ljudi manj kot pa v istem času prejšnjega leta. V ameriških premogovnikih se je v tem letu smrtno ponesrečilo 393 oseb.

PREDSEDNIK ZVEZE DELODAJALCEV USMRČEN.

Perrol, Španska, 17. julija. — Včeraj je umrl na zadobljenih ranah predsednik Zveze delodajalcev, Nicasion Perez. Pred dvema dnevi so ga bili napadli sindikalisti.

ŠKODA POVZROČENA VSLED PLEMENSKIH IZGREDOV V TULSI.

Oklahoma City, Okla., 15. julija. — Izgubo povzročeno od požarov ob priliki plemenskih izgrediv v Tulsi, ki si se vršili dne 31. maja in 1. junija, cenijo na poldrug milijon dolarjev. Življenje je izgubil samo eden. — Tako pravi današnje poročilo požarnega maršala.

SMRT AVIJATKA.

San Francisco, Cal., 16. julija. — Howard Smith, poštni zrakoplovec, je bil ubit danes v bližini Marina, ko je padel iz višine 300 čevljev. Hotel je ravno pritiči s svojim rednim poletom v Reno, Nevada.

ZVEZA BALTIŠKIH DRŽAV.

Riga, Letška, 16. julija. — Politični krogi tukaj pričakujejo utvarjenja trcne baltičske zveze, ki naj bi obsegala Letsko, Estonsko in Litvinsko. Nova koalicija naj bi predstavljala najmočnejšo vez proti možnim napadom od strani sovjetske Rusije ali od strani Poljske.

"GLAS NARODA"

Published by
SLAVENIAN DAILY
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
Incorporated in the State of New York
FRANK GABER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
10 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredni deli in praznikih.

Na leto leto volja kot na Ameriko. Za New York za leto leto 1921. Na leto leto volja kot na Ameriko. Za New York za leto leto 1921.

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$4.00

Advertisement on agreement

Readers here please be informed that we are publishing. Denar na se blagovoli po-
slati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam
tudi prejšnje klice namani, da hitro najdemo naslovnika.

GLAS NARODA
10 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2878

ZDRUŽENJE.

Onim, ki se zanimajo za to reč, podajamo naslednje informacije:

"Z združenjem slovenskih podpornih organizacij ne bo, kakor se poroča, nič. Da ne bo pravega uspeha, smo vedeli že zdavnaj. Če bi bilo združenje tako lahko in v resnici koristna za vse člane, bi taka združenja po skusili drugi narodi in druge organizacije, ki obstajajo že dalj časa kot pa slovenske.

"Da je združenje velik fijasko, se je prvi prepričal odbor Slovenske Svobodomiselnice Podporne Zveze v Chicagi. Žal, da je potrošil na tisoče našega trdo zasluženega denarja in delal na račun članstva eksperimente.

"Voziti se iz Clevelanda ali Kanzasu po dva ali trikrat na mesec in ubijati čas, stane članstvo denar.

"Ko sta gl. tajnik in blagajnik SSPZ hotela dokazati, da je združenje kakor je v pogodbi, za člane nevarno, sta bila na seji, ki se je vršila v začetku t. m. odstavljena.

"13. julija so zopet hodili po Chicagi odborniki SSPZ, in končno so prišli v urad gl. tajnika in blagajnika ter naznanili, da prekličajo združenje.

"18. julija je bilo poročano, da se ima vršiti sodnijska obravnava večine in manjšine glavnega odbora SSPZ, in določiti, če imata prav tajnik William Rus in blagajnik John Kalan ali kaki misijonarji, ki imajo toliko pojma o podpornih organizacijah kot leto star otrok.

"Kadar pride do sodnije, se bluff konča.

"Njih odvetnik, to je odvetnik, katerega je najel gl. predsednik SSPZ, France Somrak je baje sam svetoval, da naj gredo gl. predsednik, začasno izvoljeni tajnik Junko in blagajnik Kotnik naznaniti, da z združenjem ni nič in da se naj na 18. julija namesto sodnijske obravnave skliče izredna seja glavnega odbora, na kateri se bo preklicalo vse sklepe, storjene na seji prve dni meseca julija.

"Sedaj pa pomislite člani SSPZ, kake voditelje ste izvolili na zadnji konvenciji. Namesto, da bi delali za korist svoje organizacije, so delali za druge interese.

"Kaj bi se prišlo iz tega združenja čez leto in koliko škode bi morali trpeti posamezni člani in članice, tega si ne more nikdo predstavljati. O takozvanem re-insurancu imamo dovolj dokazov in vemo tudi posledice; združenje po pogodbi, katero se nam je hotelo vsiliti pa ni nič drugo kot re-insurance, seveda omotan in zavil v bratskem plašču.

"Da so preprečene vse intrige, preklinjanje in splošno nezadovoljstvo članov, ki bo lahko prišlo in je skoraj neizogibno, je treba, da se zahvali sedanjemu gl. tajniku W. Rusu in gl. blagajniku John Kalanu, proti katerima čitamo danes proteste od ljudi, ki se zanimajo toliko za svojo organizacijo in njih obornike, da jim še pravega imena ne znajo pisati."

Slovenske novice.

Cleveland, Ohio.

Dražini Aupič, ki stanuje na 1107 E. 61. St., je umrla 14letna hčerka Kristina, ki je v soboto 9. julija došla z materjo in 11letno sestro iz stare domovine. Po poti iz New Yorka je že čutila bolečine v glavi. Takoj, ko je došla v Cleveland, je morala v mestno bolnišnico, kjer je drugi dan umrla. Revica niti še vseh svojih sorodnikov, ki jih ima v Clevelandu, ni videla. Ker je bolezen nalezljiva, se je vršil pogreb že v sredo 13. julija dopoldne iz mestne bolnišnice.

Staršem Korinček na 7720 Osage Ave. je umrl sinček Albert, star 5 mesecev.

Slovenska Dobrodelna Zveza v Clevelandu je dobila 11. julija licenco od države Ohio za l. 1921.

American Steel & Wire Co. je priredila v ponedeljek 11. julija piknik, katerega je posetilo 35 tisoč oseb.

Dne 11. julija je sprejela mestna zbornica councilman Sulzmannovo predlogo, da naj bi bila vožnja na cestni železnici za otroke po 2½ in sicer za vožnjo v mest-

ne parke in nazaj ter veljavna 30 dni vsako leto. Predsednik cestne železnice Stanley se je izjavil, da družba tega ne bo sprejela.

Tukajšnja podružnica delavnic Erie železnice je zopet začela obratovati. 90 delavcev je dobilo delo.

Policija poroča, da je sedaj zelo malo žepnih tatvin, ker so vsled brezposelnosti — žepi prazni.

Lorain, Ohio.
V nedeljo 10. julija je bila preplejana v bolnišnico Mrs. Vinovč, R. F. D. 3.

Tovarna National Tube Co. je zopet pričela obratovati. 3 00 delavcev je dobilo delo. Tovarna bo obratovala v dveh oddelkih in sicer od 7. junija do 3.30 popoldne in del in od 8. zvečer do 4.30 jutraj drugi del.

Mestni zbornici bo predložena prošnja, naj bi mesto postavilo v 4. wardi javna kopališča za otroke, ker imajo predaleč do jezera.

Kako je postal Carigrad rusko mesto.

Poroča Ferdinand Tucry.

Krog leta 1880 je krožila po celi Angliji pesem, v kateri se je glasilo, da Anglija nikdar ne bo dopustila, da bi padel Carigrad v roke Rusov. Ne ve se, če je bila ta pesem, ali pa bojnica sila Anglije — vzrok, da je car opustil svojo namero, da se polasti turškega glavnega mesta.

Danes pa je ta stvar drugačna. Vsakdo, ki se je v zadnjem času vrnil iz Carigrada, bo izpovedal, da ima Anglija sicer še vedno polno ladij ob Bosporu in da se nahaja tam še vedno precejšnja sila zavezniških vojakov, da pa se Rusi kljub temu hitro polasčajo Carigrada.

Trije plazovi Rusov so zadeli Carigrad v teku zadnjih osemnajstih mesecev, obstoječi iz beguncev, ki so pribežali pred boljševiki v Krima, iz Odesa, Novoroska in Batuma, in ti begunci so se vgnezdili ob Zlatem rogu ter se nočejo nikamor premakniti.

Če vzamemo Grke iz tega računa, so danes Rusi v večini v Carigradu, v razmerju petdesetih proti enemu ali mogoče še več z ozirom na katerokoli drugo zunanjo kolonijo, kot ameriško ali angleško. Evropski mestni del Pera izgleda kot kako predmestje Moskve. Ruski klubi in restavrant, v katerih se prodajajo ruske narodne jedi ter toči močno vodko, so se pojavili vsepovsod in ti restavrantji imajo posebno privlačno silo zato, ker so natakarije navadno bivše princesinje ali grofice.

Spominjam se, da je bila moja najbolj priljubljena natakarija, Vera Aleksandrovna, hčerka bivšega guvernerja iz Kersona in vdova nekega umornjenega carjevega pribočnika. Ona vam tega ni povedala, a mala restavracija v majhni stranski ulici, kjer je bila zaposlena, je bila polna govoric o lepotici iz južne Rusije, ki je rajša pribežala v Carigrad na angleški bojni ladji kot pa da bi se vdala boljševškemu pohlepu.

Ruski jezik je skoro edini jezik, katerega se dandanes izplača znati v Carigradu. Vseposvodi se ga čuje in tri ruske liste prodajajo po ulicah mesta člani ruske inteligence. Rusi so zaposleni v trgovini in obrti in ustanovilo se je že več ruskih trgovskih družb. Pera in Galata, evropska dela Carigrada sta postala, z eno besedo rečeno, ruska.

To stvar sem omenil bolj podrobno raditega, ker je bilo porušene Carigrada, proti kateremu se je Anglija borila dolga desetletja, glavni plod zavezniške okupacije Carigrada. Če bi ostali Turki gospodarji Carigrada, bi ne mogli najti Rusi v njem nobenega zavetja. Kot pa stoji stvar sedaj, so navalili na Bospor, ter povzročili zavetnikom, in prav posebno Angliji, največje zapreke in zadrege, če ne dejanskega strahu. Tak strah bi ne obstojal, če bi bili Rusi navadni razred beguncev. To pa niso. To so skoro sami izobraženi, možni in ženske, 200.000 po številu. Na enak način vznemirljiva je navzočnost zelo velikega odstotka izvečarjih armadnih častnikov med begunci, ki nimajo niti centa v žepu, a ki so bili vajeni dobrega življenja in ki nočejo pod nobenim pogojem oditi na črto Lemnos. To so ljudje, ki bi bili v danih okoliščinah gotovo pripravljani prijeti za puške ter streljati. Ne sme se pa reči, da bi bilo kako oboroženo nasilje od strani Rusov v Carigradu bolj uspešno kot pa je bila mirna penetracija, ki se je že završila.

Izza davnih, davnih časov so obračali Rusi svoje oči proti Carigradu. V pričetku vojne so krožile govore, da bo Carigrad pripadel Rusiji v slučaju zmagovitega miru. Te govore so izginile, ko je ruski vojni stroj obstal ali obšel v blatu, a Rusi niso nikdar pozabili na svoje stare aspiracije in na cerkev svete Sofije. Vsled tega se tudi danes obnašajo in govore v mestu kot da je že njihovo. Velika ruska prednja straža se je vgnezdila v Carigradu, dočim so vsa pristanišča v Črnem morju, Odesa, Mohorosišk in Batum v rokah Rusov. Iles je, da imajo ta mesta boljševiki in da so Rusi v Carigradu bežali pred boljševiki, a vedno bolj se je pričelo utrjevati naziranje, da niso Rusi v Carigradu tako sovražni napram Leninu, kakor izgleda to na prvi pogled. V Carigradu pravijo: — Rusi so čudni ptički. — Treba je paziti nanje!

Pred kratkim je angleški vojaški guverner v Carigradu odredil hišno preiskavo pri vseh ruskih beguncih ter dal aretirati petdeset Rusov, večinoma članov trgovske delegacije, o katerih se je domnevalo, da kujejo boljševiško zaroto. Razentega pa se je izvedelo, da se nahaja general Brusilov, vrhovni ruski poveljnik tekom galiske ofenzive leta 1916, a v zadnjem času poveljnik neke boljševiške armade, z velikim oddelkom v Sivas, mestu v centralni Anatoliji. Nikdo, ki ve, kako zelo je baron Vrangal, poveljnik zadnje ruske ofenzive proti boljševikom, ogorčen nad postopanjem, katerega je bil deležen iz rck zaveznikov po svojem porazu, bi ne bil presenečen, če bi se tudi on pridružil Leninu, kot se je Brusilov. Videl sem Vrangla dvakrat v teku zadnjih dvanajst mesecev. Prvič v Carigradu, kjer je bil junak zaveznikov ter polarna zvezda za vsako oko. Drugič par mesecev pozneje, ko je v Nici zamlan skušal izmenjati v denar neki ček na temelju rublje, s katerimi je posejal ves bližnji Vzhod. Ker ne more ničesar pridobiti s tem, da ostane še nadalje v zavezniškem taboru in ker je postalo očito, da ni on edini med izgnanimi Rusi, ki se hočejo vrniti v Rusijo, Lenin ali ne Lenin, daje to zavezniškim državnikom povod za resen razmislek.

Ta večni strah Anglije pred Rusijo bo vsled tega po mnenju pisar kmalu odločil neposredno, če ne končno usodo Bližnjega vzhoda v splnem ter Carigrada v posebnem.

Anglija ne more riskirati, da bi se ji nasprotovalo tako od Turkov kot od strani Rusov v Bosporu in to je položaj, ki obstaja danes. Njena politika izza premirja je obstojala v poskusu, da se vrine vmes tretjo stranko, Grke in da se da slednjim prevladujoč vpliv na lieu mesta. Ta politika se je izjalovila, deloma zaradi vojaške nezmogljivosti Grške, in deloma raditega, ker sta ji nasprotovali dve drugi prevladujoči sili na vzhodu. — Francija in Italija. Zadnja karta v grški igri, toliko oglaševana Konstantinova ofenziva, najbrž ne bo imela nobenega uspeha. Resnici na ljubo je treba reči, da so Grki v Anatoliji komaj vredni imena vojaka. Pisec tega članka je odšel tekom preteklega poletja v Pandemro, da si jih ogleda. Od poveljujočega častnika, katerega je našel opoldne v postelji, s steklenico vina poleg sebe, pa do zadnjega vojaka v vrstah, ni nikdo napravil na pisca utisa. Glavni pojem grških vojakov o bitki obstoja v nabiranju statistik glede grozodejstev, katere je vzpizorila baje nasprotna stranka. Piše, ne veruje, da bodo vse grške bombe s plinom in vse Fordove karte, s katerimi razpolagajo Grki, pomagale slednjim v boju proti boljševšemu duhu, večjemu mčstvu in izvrstnejšemu štabnemu delu nacijo-nalističnih Turkov. Na drugi strani pa je malo verjetno, da bi mogel Kemal paša sedaj napasti Carigrad kega pridržka. Nesametno pa je bil sicer raditega, ker mu manjka najnovijeje vojne opreme, kot so vozovi, aeroplani, brežični brzojavni aparati, izstrelki s plinom in težki topovi. Med njim in njegovim končnim ciljem je zasidrano angleško brodovje, ki lahko požene njega in njegove ljudi visoko v zrak, če bi poskusili stopiti z azijske na evropsko stran.

Treba je nadalje ohraniti v mislih, da je bila Turčija neprestano v vojni izza leta 1911, to je za tri politanske kampanje, in da se je bojni materialja turškega plemena skrčil. Kemal paša se je držal do sedaj že celi dve leti ter ni hotel skleniti nobenega premirja z zmagačeli, razen pod pogojem, da se vrne Turčiji zapadno Tracijo in Smirno in da se zopet izroči turškemu narodu Carigrad brez vsa-

Peter Zgaga

Neki rojak se je pritoževal:

Seznanil sem se z mlado vdovo, ki je s svojo odraslo pastorko stanovala v isti hiši. Poročil sem se žnjo. Moj oče, ki naju je večkrat obiskoval, se je zaljubil v najno pastorko, ter se poročil žnjo. Potemtakem je postala moja žena tašča svojega tasta, moja pastorka je postala moja mačeha, in oči se je izpremenil v pastorka. Moja mačeha, pastorka moje žene, je dobila sina — ki je postal moj brat. Kajti on je sin mojega očeta in moje mačeha. Ker je pa obenem sin najine pastorka, je postala moja žena njegova stara mati. Pa tudi moja žena je porodila sina. Moja mačeha, sestra mojega dečka, je obenem njegova stara mati. Kajti on je sin njenega pastorka, in moj oče je svak mojega otroka, ker je njegova sestra njegova žena. Jaz sem brat mojega lastnega sina, ki je otrok moje mačeha. Jaz sem svak moje matere, moja žena je teta svojega lastnega otroka, moj sin je unuk mojega očeta — in jaz sem samemu sebi stari oče.

Urednik je odgovoril nekemu dopisniku: — Prijatelj moj, vaše delo je preslabo, da bi preneslo silen pritisk našega tiskarskega stroja.

Nekdo je šel prosit denar na posodo. Mogotec mu je odvrnil:

— O vas sem dobil jako slabe informacije.

— No, na informacije — je rekel, — se ne da veliko.

— Le potolažite bodite, saj tudi ničesar ne boste dobili.

Pri telefonu:

— Halo, kdo je tam?

— Jaz sem, tvoja žena.

— Oprostite, jaz nisem poročen.

— Torej nisi ti?

— Ne.

— Oprostite!

Ljudje, ki so se prej bali morske bolezni, se zdaj z veseljem vozijo tri milje od obali.

— Versailleska pogodba ni naš vzor — poročajo iz Washingtona.

— Torej je vzorec brez vrednosti.

Lloyd George namerava priti v Ameriko. Tukaj ga bo sprejelo par milijonarjev, kateri se slučajno ne bavijo z ločitvijo zakona in tudi kak sodnik, ki slučajno ni na počincah, mu bo lahko stisnil roko.

Če pride Amerikanec v Pariz, mu ni treba znati francoščine.

Dolar je njegov najboljši tolač.

Otroški voziček in postelja sta poceni naproday.

Tako se glasi oglas v nekem ljubljanskem dnevniku.

Da, človek se sčasoma vsega naveliča.

Lloyd George in de Valera se še nista sporazumela. To pa vsled tega ne, ker zahteva de Valera popolno neodvisnost in samostojnost Irske.

Nova priselniška postava je povzročila velikanske zmede. Še celo časopisje ki je neprestano trepetalo pred priselniško nevarnostjo, zahteva takojšnje preklic te postave.

Je 10.000 angleških vojakov v Carigradu, in polovica teh obstoja iz mohamedanskih čet iz Indije, ki so prijazne Turkom, dočim imajo Francozi le pettisoč mož, med katerimi je tudi polno mohamedancev. Razen teh čet kontrolirajo zavezniški tudi turško orožništvo, ki je verno sultanu, a ko je šlo to orožništvo enkrat v boj proti nacionalistom, je skoro kot en mož prešlo v Kemalov tabor. Francoški kontingent bi komaj prišel v poštev pri obrambi Carigrada proti Kemal, kajti med Francozi in Kemal pašo je bil sklenjen dogovor, soglasno s katerim se Francozi ne bodo spuščili v vojaške operacije proti kemalistom.

Ako bi se poslužili vseh teh faktorjev ter spora med zavezniški, bi lahko Kemal postal skrajno neprijeten zaveznikom, kot sem že rekel. Ako bi vzpizoril napad ob Ismid zaliva, — kajti lahko se ob

Jugoslavanska**Katol. Jednota**

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
Predsednik: RUDOLF PERDAN, 938 N. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 108, Fears Avenue, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neplačljivih smrtih: JOHN MOVERN, 224 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni sodniki:
Dr. JOS. V. GRAHEK, 643 N. Ohio St., N. E., Pittsburgh, Pa.

Nadporni odbor:
MAX KREŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIČ, 2003 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK ŠKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Parolni odbor:
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. FORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICE, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Kružni odbor:
VALENTIN PIRO, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENO, 639 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARC, 708 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glazilo: "GLAS NARODA".
Vse stvari, tiskane so uradnih snjev kakor tudi denarne poljil-tvo naj se pošljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in boljšika spričevala naj se pošljajo na vrhovnega sodnika!

Jugoslavanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom na obilen pristop. Kdor šel postati član te organizacije, naj se zgleda tajniku bližnjega društva J. E. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8. člani ali članicami.

obali priplazi skoraj do Skutarija na azijski strani Carigrada, — dočim bi drugi elementi vzpizorili ustajajo v Carigradu, bi lahko postal položaj skrajno resen. Vsi elementi za tako ustajajo so navzoči, — dvajset ali trideset tisoč častnikov brez denarja in združeno glavno mesto za Kemal, od sultana navzdol, nadaje razdor med zavezniški, neštevilni oboroženi roparji ter verski nagibi. Kakšen izbruh mi mil to, če bi se podtaknili iskro!

S svoja taikona na Pera grič sem opazoval, kako je napočilo jutro nad Carigradom. Vse je bilo tiho v hladni jutranji zori in 500.000 Turkov, Italijanov, Angležev, Armencev, Senegalecev, Rusov, — Francozov, Georgijcev, Rumuncev, Grkov in kemalistov — je mirno spalo. Deset minut pozneje in roj se je zbudil. Sonce je izšlo in z njim sta se dvignila tudi Turci in pes in nov dan sovraštva in rivalstva se je pričel. Nadaljni dan nuke v prenapolnjenem mestu, — ki vsebuje vse izgubljene rodove Sredozemskega morja ter one — Kavkaza, ki so glede čistosti še za tisoč let za nami.

Mina je na vsak način pripravljena ter je že dolgo časa, vendar pa je malo verjetno, da bi zavezniški pustili iti stvari tako daleč. Po tridesetih mesecih poskušnje skupne kontrole so prišli Angleži, Francozi in Italijani do spoznanja da je nemogoče še nadalje upirati v glade storile čimene stvari in da se usodi, ki kaže ter je vedno kazala proti neizogibnemu povratku Carigrada Turkom. Vsled tega usterejo tudi zavezniški svoje stvari v tem smislu.

Velikanska zmešnjava je bila ustvarjena v zadevah Bližnjega iztoka, odkar sta generala Franchet D'Espèry in lord Allenby ugledila pot k zmagi, a ta zmešnjava je bila mogoče neizogibna ter ležala v naravi stvari. Noben izmed zaveznikov ni videl stvari v isti luči in vsakdo je moral brusiti svojo lastno sekuro. Angleži so hoteli staviti Grke lokalno na višek, Italijani so bili polni najostrejšega političnega in trgovskega ljubosumnja in Francozi so bili trdni v svojem sklepu, da smejo Turki priti zopet k sebi le s francosko pomočjo. Tako se je zavezniška ladja edinstvo zaletavala od skale na skalo in edini dobiček od tega so imeli Rusi in Turki.

Sedaj se hoče očitno temu napraviti konec in sicer na korist Turčiji, tako proklinjani, katero se je hotelo izgnati iz Evrope.

Angleži priznavajo, da se ni moglo še nadalje upirati pritisku turškega nacionalizma, da si celi Levant želi trgovinskih stikov, da pa ni ničesar mogoče storiti brez stalne vlade v glavnem mestu. — Angleži so tudi spoznali, da ne bodo mogli Grki nikdar predstavljati zanesljivega branika proti ruskemu navalu in soglasje z močno Turčijo je vsled tega bistvenega pomena. Francija in Italija sta bili že dolgo za Kemala. Tako bo Turčija nanovo zgrajena, z gotovimi rezervacijami in delikatna arhitektura Sevres pogodbe bo izpremenjena. Glavna težkoča, ki stoji na poti, je navzočnost grške armade v Anatoliji. To armado je

težko prositi, da se umakne. Tudi je malo verjetno, da bi se Konstantin umaknil s svojega lastnega nagiba. Mogoče ga bodo odkupili, a v tem oziru je težko prerokovati.

Naj se zgodi, kar se hoče: — sreča se stalno pomika v smeri proti Mustafa Kemal paši, "banditu", kot je rekel o njem lord Curzon. Njegova zmagaba bo čudovita, če bo zmagal. Oditvi v sree Anatolije s par pristaši, izzivati zmagovalne sile Evrope celi dve leti, se nato približati Carigradu ter prisiliti zavezniške, da sprejmejo njegove pogoje, — to bi bila zmagaba, kot je sanjalo o njej dosedaj le še malo mož.

Resnici na ljubo je treba reči, da bi se zavezniški ne obotavljali preveč stisniti Kemal roko. Celi dve leti so iskali po vzhodu tako poštenega človeka kot je Turak, a ga niso našli, pač pa naleteli na marsikatero krščansko vrsto ljudi ki so bili zmorni prav tako peklenskih represalij, kot se jih je predpisovalo Abdul Hamidu. Zavezniški so bili bridko razočarani tako glede Armencev kot Grkov in tudi Georgijcev in drugih kavkaških narodov, ki so prešli v boljševiški tabor. Tudi krajevno mnenje Amerikanecv se nagiba proti Turkem. Seveda je bilo dosti vzrokov, zakaj se ni moglo prehitro rehabilitirati Turka, a sedaj, ko je javno mnenje odvrnjeno od dogodkov, se lahko zgodi, da bodo čimene glade storile čimene stvari in da bodo priznale Kemal pašo, ki bo prišel v Carigrad kot prvi ministar sultana.

Končna beseda seveda še ne bo izgovorjena, kajti Brez Rusije je uravnavna vzhodnega vprašanja nemogoča.

Aforizmi.

Ta zemlja dolina

zares je solza,

in sreča trpinca

ni tukaj doma.

Fr. S. Cimperman.

Tečen in potreben kruh življenja

je modrost; koristi vir je ona...

Nad modrostjo ni v življenju cene,

ona okrhuje duha hrano,

dajmo moč mu, varuje ga zlega;

neizperni njeni so zakladi,

slabe cene je brez nje življenje.

Ethib Kristan.

Težko je človek biti, mož še teže

v nemški, nečloveški dobi tej;

kdor pa, da mož in človek je,

doseže,

ta vreden je živeti za vselej.

Simon Gregorčič.

Težko je to življenje in za toliko

tennih ur, in toliko žalosti

in trpljenja je plačilo skoro pre-

majhno. Kelih strupa in kaplja

nektarja. Ali ta nektar je tako

sladak, da bi izpil za eno samo

kapljo tisoč strupenih čaš.

Ivan Cankar.

O rastlinah.

III.

Navedene naredbe omogočijo krizanje v rastlinstvu; seveda se vrši to vedno le med poedinkami iste vrste. Ako se pa pazljivo oziramo po žužkoevkah, najdemo nalik vetroevetkam še drugih razmer, ki samostojno opravljanje ne samo otežujejo, temveč nemogoče stori.

Pa pogledimo lepega pomladanskega dne ob potoku hodeč v bližnji gozd! Že do tja smo natrgali lep šopek recimo večinsoma rumenih evetlic. Kraj gozda pa so tla celó rdečkasta in skoro ne vemo, bi li gledali ali jeli nov šopek nabirati. Ščasnoma se odločimo za poslednjo. Kmalu je delo končano in vračajoč se domov budimo spomine na preteklo čase ter ugibljamo, kako nam je nekdanji gimnazijski učitelj ubijal nemško ali latinsko ime v glavo. A zaman se trudimo. V teku let so pobledela tuja imena, domačih pa niti slišali nismo. Tolažimo se z boljše bodočnosti in domu prišedši poskušamo si Pokornega prirodopisarstva s podobami v slovenskem prevodu. Po kratkem trudu dobimo pravo stran, in sedaj zvevmo, da se nekdanji "Lungenkraut" zove pljučnica. Že pri nabiranju smo opazili, da so evetlice sprva jasno-rdeče, pozneje pa vijavne. No mi jih ogledujemo zaporedoma in v kratkem smo jih razdelili v dva kupe, in sicer smo se odločili za pestič, ki pri prvem kupcu gleda nekoliko iz grla, pri drugem pa dosega polovico dolgot.

Nekoliko žužkoevk je dvo-domnih in si ne morejo liki vetroevetke pomagati same; ker pa prahu tudi veter ne raznaša, je pač umljivo, da dohaja le po žužkah na odmenjeno na mesto. Tudi raznočasno razvezivanje enoličnice je porok, da igrajo mrčesi glavno vlogo pri opravljanju. Muško-žensko se nahaja gošče ne gošče žensko-muško. Mislimo si dve poedinki iste vrste muško-ženskega razvezivanja. Prva razvija ravno brazdo, dočim so prašnice že davno prazne. Odkod naj torej pride pomoč? Sosedja stoji v muški dobi, to se pravi, evetni prah je dozorel, a brazda še ne.

Akoravno sta nameščaj in oblika evetnih delov pohodu žuželk volje jako priključna, vendar je pomoč eveta odvisna še od drugih pogojev. Nekaterih žužkoevk bistveni deli so tako razredeni, da ako žuželke izostanejo, evetni prah sploh ne pride na brazdo; samostojno opravljanje je torej popolnoma nemogoče. Pri ugodnejših razmerah se dogaja večjih opravljanje, ako žuželke ne pohajajo evetlice, po prašnikih istega eveta popolnoma, a plod ni samo manjši, temveč tudi slabši, da ne more tekmovali z onim po krizanju proizvajanjem. O teh razmerah ni mogoče splošnih zakonov navesti, kajti tu vlada toliko različenost, da obseza skoro vsak evet zakon zase. Zatorej hočemo čitatelju predložiti nekoliko zgledov, da si potem more sam pri opazovanju pomagati.

Prezanimive naredbe, tričoe se eveta, njega posameznih delov in opravljanja, nahajamo pri mušji-čah in kukavičah. Morda ne bo odveč, ako si jih ogledamo bližje. Raznobojni, klasasta razvezitja tvarjajoči eveti so nepravilni in se ovajajo po močnem vonju, ki je poselno silen pri ponočnicah. Na evetu različno naslednje dele: Zavojita plodnica nosi ob koncu tri navadno rdečkaste liste — zunanji oboj, ki ostale dele čeladačo pokriva. Med njimi stoji ozka lističa in navzdol tretji — notranjega oboja. Zadnji je največji in na krpe razdeljen. Nanj se vsedajo razne muhe in mušice in dojdejo po sokoznaku do vzhoda k medovniku, ki se razprostira na dnu v ostrogo zavitega spodnjega lista. Tik nad vzhodom pa čepi betičast stvor, prašnik in brazda obenem. Niti onega niti te ne opazimo dobro s prostim očesom; torej je potrebno, da se poslužimo večala (lupe). Na desni in levi lahko ogledujemo kožnato vrečko, ki je navzdol razklana. Obe sta napolnjeni z zrnci v-grudico zlepljenimi, zelenkasto-sive barve. To je evetni prah. Vrečici sta torej prašnice. Grudici sta natknjeni na peclji, okonečujoč se imajo pa kratkovratne, katerih brazda zvedavo iz grla gleda, prašniki pa pri sredi evi v izbuljenem prostoru sedé; ondí imajo pa kratkovratne, katerih brazde ne vidijo, pač pa tiče prašniki ob častnem koncu ter prikrivajo vhod. To je najlepši primer dvočlonoosti! Uspešno opravljanje se vrši samo po žužkah.

Med domačimi rastlinami sta še dvočlono: lan in ajda. Obojito zad-

nja je prava paša dolinskim bučelam. No, saj jih pa tudi že iz daljave vabi po vonju, ki je vsakemu v prijetnem spominu, kdor ga je šetaje se po polju kdaj užival. Tu je tudi obudoval marijivost drobnih živalic ter jih opazoval pri nabiranju.

Pa dvočlonoost še ni zadovoljila prirode! Kakor da bi svoje darove po nepotrebnem delila najneporednejšim udom, stvarila je še tročlonoost bistvenih delov. Domnevanje bi morda ne bilo neumestno, da mora napraviti tedaj najbolj zamotana biti, kadar je del celote v nevarnosti. Za vročega poletja se pripetijo navadno vremenske neizgode najčeseje in kdo bi dvomil, da ugonobé neizmerno število raznovrstnih žuželk. In ko bi šle vse po zlu, kaj potem? Odgovor si lahko tolnači vsak.

Znamenita domača rastlina te vrste je krvenka, ki raste ob potokih, jarkih in po močvirnatih krajih; evete julija in avgusta. Vzemimo tri poedinke in jim pregledujemo cvet. V najboljšem slučaju ima prva kratak vrat s brazdo, šest srednjih in šest dolgih prašnikov; druga vrat srednje dolgoti, šest kratkih in šest dolgih prašnikov, in tretja dolg vrat, šest kratkih in šest srednjih prašnikov. Nalik dvočlonoosti vpliva tudi tu evetni prah enako dolgih delov na brazdo iste dolgoti. Torej evet samo tedaj plod rodi, ako pride n. pr. prah srednjih prašnikov na brazdo srednje dolgoti.

Nekoliko žužkoevk je dvo-domnih in si ne morejo liki vetroevetke pomagati same; ker pa prahu tudi veter ne raznaša, je pač umljivo, da dohaja le po žužkah na odmenjeno na mesto.

Tudi raznočasno razvezivanje enoličnice je porok, da igrajo mrčesi glavno vlogo pri opravljanju. Muško-žensko se nahaja gošče ne gošče žensko-muško. Mislimo si dve poedinki iste vrste muško-ženskega razvezivanja. Prva razvija ravno brazdo, dočim so prašnice že davno prazne. Odkod naj torej pride pomoč? Sosedja stoji v muški dobi, to se pravi, evetni prah je dozorel, a brazda še ne.

Akoravno sta nameščaj in oblika evetnih delov pohodu žuželk volje jako priključna, vendar je pomoč eveta odvisna še od drugih pogojev. Nekaterih žužkoevk bistveni deli so tako razredeni, da ako žuželke izostanejo, evetni prah sploh ne pride na brazdo; samostojno opravljanje je torej popolnoma nemogoče. Pri ugodnejših razmerah se dogaja večjih opravljanje, ako žuželke ne pohajajo evetlice, po prašnikih istega eveta popolnoma, a plod ni samo manjši, temveč tudi slabši, da ne more tekmovali z onim po krizanju proizvajanjem. O teh razmerah ni mogoče splošnih zakonov navesti, kajti tu vlada toliko različenost, da obseza skoro vsak evet zakon zase. Zatorej hočemo čitatelju predložiti nekoliko zgledov, da si potem more sam pri opazovanju pomagati.

Prezanimive naredbe, tričoe se eveta, njega posameznih delov in opravljanja, nahajamo pri mušji-čah in kukavičah. Morda ne bo odveč, ako si jih ogledamo bližje. Raznobojni, klasasta razvezitja tvarjajoči eveti so nepravilni in se ovajajo po močnem vonju, ki je poselno silen pri ponočnicah. Na evetu različno naslednje dele: Zavojita plodnica nosi ob koncu tri navadno rdečkaste liste — zunanji oboj, ki ostale dele čeladačo pokriva. Med njimi stoji ozka lističa in navzdol tretji — notranjega oboja. Zadnji je največji in na krpe razdeljen. Nanj se vsedajo razne muhe in mušice in dojdejo po sokoznaku do vzhoda k medovniku, ki se razprostira na dnu v ostrogo zavitega spodnjega lista. Tik nad vzhodom pa čepi betičast stvor, prašnik in brazda obenem. Niti onega niti te ne opazimo dobro s prostim očesom; torej je potrebno, da se poslužimo večala (lupe). Na desni in levi lahko ogledujemo kožnato vrečko, ki je navzdol razklana. Obe sta napolnjeni z zrnci v-grudico zlepljenimi, zelenkasto-sive barve. To je evetni prah. Vrečici sta torej prašnice. Grudici sta natknjeni na peclji, okonečujoč se imajo pa kratkovratne, katerih brazda zvedavo iz grla gleda, prašniki pa pri sredi evi v izbuljenem prostoru sedé; ondí imajo pa kratkovratne, katerih brazde ne vidijo, pač pa tiče prašniki ob častnem koncu ter prikrivajo vhod. To je najlepši primer dvočlonoosti! Uspešno opravljanje se vrši samo po žužkah.

Med domačimi rastlinami sta še dvočlono: lan in ajda. Obojito zad-

Veliko veselja ti bo delal sledeči poskus. Kakoršnokoli ost, na primer svinčnikovo, potiči na-

ravnost v ostrogo. Nedvomno zadeneš ob omenjeni kljunček, ki ga potegneš s seboj, in pločici se prikljepta na ost. Izderžeš li svinečnik iz cveta, stoji peclja navpično. Ščasnoma pa se polagoma nagibljata proti koncu in sicer tako dolgo, da sta vzporedna z ostjo. Vtakneš li ost s prahom na isti način v drug cvet, zadeneš ga tudi na lepljivo brazdo, ki si ju prisvoji.

Mrčes se vsede na spodnji listič obodov in sokoznak ga vodi do vzhoda, kjer trešči z debelo glavico ob kljunček in si prilopi — o joj! — na oči pločici, evetni prah nosi na peclji. Kljub tej sitnosti vendar mrčes ne odjenja, ampak pravi medovnik. Potem se odpravi na drug cvet. Medtem pa se zravna peclja naprej, in ker istotako leze vanj (v evet), buti z njima ob brazdo in se ju iznebi. Odtod vzame zopet napotek s seboj v tretji evet itd. Gotovo ni ta naprava enovita, a vendar povzroča, da se opravljanje vrši.

Naj še omenimo neke posebnosti iz drugih dežel. V Mehiki raste vanilja. Presadili so jo tudi na južne azijske otoke. A kako se je čudil svet, ko ni donasla nobene sadu. Vestno opazovanje v domovini je pokazalo, da krizanje oskrbuje neka mala mušica. Te pa v starem svetu ne nahajamo. No, kaj je že vse storila vrtnarjeva roka! Tudi to uganko je izvrstno pogodila in še dandanes ni drugače.

O kukavičah bi se s tega stališča lahko napisala knjiga, ki bi obsežala vse posameznosti in naprave z ozirom na opravljanje; a to bi nas vodilo predaleč. Tudi bi se bali opisati na dolgo in natanko slične razmere, da bi s tem ne dolgočasili preveč blagovoljnih čitateljev. Vendar pa ne smemo prezreti še ene domače rastline, katero smo prihranili za zadnje mesto osobito zavoljo tega, ker je mehanizem jako zamotan, in dober vedec, da se po lestvi samo klinoma zleze kvišku, navedli smo sprva lažje umljive. Ta sicer nevažna, po suhih mejah, za plotovi in drugje po pustinja rastjoča rastlina se imenuje podražec ali ovčec.

Iz plazeče korenine se dvigne enojno steblo z golimi srčastimi listi, v katerih so pazušice nekako vretenasto nastavljeni eveti, ki se razvijajo navzdol. Na blede-rumenem, močno vonjavčem tulčastem oboju, ki sedi na plodnici, razločimo lahko tri dele. Gornje listasto grlo, nekoliko ustnato, stisne se navzdol v dolg, evetnat vrat, ki se ob dnu kotlasto razširi. V ta kotel štrli šestorovoglata mesnata prizma, ki nosi na glavi brazdo, ob straneh pa šest prašnic. Notranje površje razen kotla in bistvenih delov je pokrito s togimi lasmi, ki gledajo vsi naznoter in so na to stran tudi gibki, a to samo ob dnu. Cvet se razvija žensko-muško, in ne poročali bi resnice, trdeč, da se samo po sebi umeje, da pohajajo žuželke tudi ta evet. Obratno, ne ve se, česa iščejo majhne mušice v njem, kajti o medu ni sledu; naj brž jih vabi silni vonj sam. Nam je dovolj, da vemo, da male živalice zlezejo v evet, ki je sprva tako na rastlini pričvrščen, da je vhod obrnjen navzgor. Lasje ne delajo sedaj še nobene nepravilne, gibajo se proti kotlu. Ne traja dolgo, in druga-č drugo se zbira mušice iskaje sokov. Kadar so iztaknile vse kotičke in vse oblake, napotje se na odhod. Pa o joj! ne gre in ne gre. Tisti lasje, kateri so se jim prej klanjali in upogibali, zastavljajo jim sedaj pot do prostosti. Vse jetnice so jako vznemirjene in begajo semtertja. Togi lasje so namreč daljši od premera, in ker so živalice slabe, ne morejo s silo na dan. Morda niso zaprte prvokrat, a izkušnja jih še ni poučila, kako se treba vesti, kadar "skušnjava" pritiskajo. Denimo, da je v tej tolpi res nekoliko nepopolnživih, ali jasneje, nekaterim se je ljuba prostost kratila že drugi pot. Kaj se namerava s tem?

Medtem ko stikajo zbegane živalice po kotih, drgnejo se ob brazdo ter olčijo ondí evetni prah, katerega so si nevede prisvojile v prejšnjem evetu. Dočim je popolnoma razvita brazda sedaj že oprasna, razvijajo se še prašnice in prostor med njimi ter kotlovo steno je tako stisnjen, da živalice vanj niti ne morejo. Zato je treba poldnevnega potrpljenja, da se žensko zreli cvet nekoliko predurjači, a potem zmisli zopet i jim luč svobode.

Cvet, ki je do zdaj bil ves zamaknjen v zenit, se jame poslav-

ljati od njega ter glavico povežati, dokler se ni uprl na vzhodje. Brazda je medtem porjavela in se začne razsedati, ni torej več občutna.

Tako prestane žensko stanje in nastopa muška doba. Prašnice se odpirajo polagoma in kotlovo dno se razširja. Mrčes se nalezje zopet evetnega prahu in se odpravlja na odhod, kar mu nobene pregla-

Bombni atentat na regenta.

REGENT OSTAL ZDRAV. — DESET OSEB RANJENIH. — ATENTATOR JE KOMUNIST. — OVAOLJE REGENTU. — REGENT PRI RANJENIH.

„Jutro“ poroča z dne 29. junija sledeče: Belgrad, 29. junija — Danes okoli desete ure dopoldne, ko se je regent prestolonaslednik Aleksander po položitvi prisega na ustavo peljal v spremstvu ministrskega predsednika Nikole Pašića, da izvrši pregled čet, je bila vržena s poslopja ministrstva za javna dela, ki se sedaj gradi, bomba. Udarila je v stebel električne napeljave ter je že eksplodirala v zraku prej, nego je prišel mimo voz z regentom. — Ranila je deset oseb, večinoma vojakov. K sreči ni bil nihče smrtno ranjen.

Napadalec je bil v tretjem nadstropju omenjene zgradbe ter je skušal potem, ko je zagnal bombo, pobegniti, vendar pa so ga prijeli delavci sami in mu odvzeli ob tej priliki tri bombe in revolver. Policijska ga je komaj obverovala pred razjarjenim občinstvom, ki ga je hotelo linčati, in ga je spremila v upravo mesta Belgrada, kjer je izjavil, da se zove Spasoje Stejić, slikarski pomočnik, rodom iz Turške Kanize in da je snoči prišel iz Novega Sada z namenom, da izvrši ta atentat. To da je storil v zmislu svojih principov.

Tukaj se je ugotovilo, da je o sebi podal lažjive podatke in so v njem spoznali boljševiškega agitatorja, ki se je leta 1919 vrnil iz Rusije in ki je bil zaradi svoje agitacije poznan v komunističnih krogih pod imenom Troekij.

Prestolonaslednik Aleksander je mirno nadaljeval pot ter je v voz uobehodil in po programu izvršil pregled čet na Terzijah. Popoldne je obiskal regent v bolnici ranjene žrtve atentata. — Med njimi je tudi neki švicarski profesor, ki je izgubil eno oko, drugo mu je pa tudi ranjeno.

Razbojništva v Južni Srbiji.

V naše slovenske liste le redko zaide kako poročilo o razbojništvu v južni Srbiji. Ako pa prebiramo belgajsko ali pa celo škopljansko časopisje, skoro ne mine dan, da ne bi brali o novem napadu hajdukov na potnike, pošto ali orožniško patruljo.

Pri teh napadih gre vedno za razbojništvo arnavskega pokolenja, odmetnike ali kačake, kakor jih običajno nazivljajo. Bolgarski komite igrajo v primeri z njimi zelo neznatno vlogo.

Ozemlje, ogroženo po arnavskih kačkah, je vsa pokrajina v bližini albanske meje, pred vsem Metohija, Kosovo, bivši Sandžak in na jugu Tetovo, Gostivarsko in Debarsko okrožje. Arnavti so deloma doma iz Albanije, deloma pa iz našega ozemlja, odkoder le od časa do časa uhajajo preko meje ter se zopet vračajo. Ti slednji so tipični odmetniki, ljudje, ki so zagrešili kakršnokoli zločinstvo nad našimi oblastmi ali pa našimi tam bivačimi sonarodniki in so iz strahu pred kaznijo ušli v gore, — kjer se preživljajo z ropom in razbojništvom.

Pred meseci je vlada razglasila splošno amnestijo za te ljudi pod pogojem, da se do gotovega roka predajo oblasti, oziroma se zopet vrnejo na domove k normalnemu poslu. Za najhujše pregrehe je bila kazen izdatno izmanjšana, za manjše sploh odpuščena. Onim, ki se ne udajo, so zapretili s hudimi represalijami, interniranjem svojcev itd.

Toda ta korak vlade je ostal popolnoma brezuspešen. Spočetka se je nekaj odmetnikov priglasilo, — toda naposled so celo ti zopet odšli k razbojniškemu poslu. Ko pa so sledile internacije ojev teh

ljati od njega ter glavico povežati, dokler se ni uprl na vzhodje. Brazda je medtem porjavela in se začne razsedati, ni torej več občutna.

Tako prestane žensko stanje in nastopa muška doba. Prašnice se odpirajo polagoma in kotlovo dno se razširja. Mrčes se nalezje zopet evetnega prahu in se odpravlja na odhod, kar mu nobene pregla-

vice več ne dela, ker so se lasje posušili.

Ko je oboje delo dokončano, se nagne gornja ustna in zapre žuželkam, ki nimajo ničesar več opraviti v evetu, vhod vanj. Res prav zamotana naredba, ali opravljanje se izvrši tem lažje, ker žuželke, prišedši v evet, ne more drugače, nego da opravi svoj posel do pičice vestno. Samo v prvi evet se pritihočati, ne da bi mu koristil, a v drugi ne več.

Iz vsega lahko posnamemo, da je vzajemnost med žuželkami in evetlicami v istini nekaj čudnega. Kakor potrebujejo te žužkov, tako ne morejo oni ostati brez rastlinskih sokov. Potreba je torej na obeh straneh. Zato tudi na obeh straneh raznovrstne naprave, da se olajša medsebojno obveščanje in se tem lažje svrha doseže. Pa tudi ondí, kjer se dogaja samostojno opravljanje enoličnice, je navadna prikazen, da nastopajo vmes tudi žuželke, ki nekako izboljšavajo seme ter je delajo čvrsteje in krepkeje napram razno-

Kotiko je pet tisoč milijonov dolarjev.

Ceni se, da bodo znašali stroški „ronanja“ te naše lepe dežele približno pet tisoč milijonov dolarjev. Tekom svetovne vojne smo bili tako vajeni govoriti o tisočih milijonih, da smo se jih takorekó privadili, čeprav je med nami le malo ljudi, ki imajo pojem, kaj pravzaprav predstavlja pet tisoč milijonov dolarjev. V vojni, ko se je izdajalo denar z naglico enega milijona na minuto, ni vzelo dolgo časa, da je dosegla skupna svota te neverjetne višine. V Ameriki bo šla večina denarja, dovoljenega to leto, za oboroževanje, za armado in morarico ter za druge panoge vojaške delavnosti.

V naslednjem hočemo povedati, kaj bi se dalo napraviti s pet tisoč milijoni dolarji na kak drugi način:

— Narod bi lahko zgradil 600.000 domov, kojih vsak bi stal — \$5000 ali dosti domov za vsakega človeka v mestih Cleveland, Cincinnati, Toledo, Columbus, Akron, Dayton, Youngstown, Springfield in še nekaj kraččih občin povrh. Dosti bi še ostalo, da se kupi električni vrtljak za vsako družino v deželi, ki ima napeljavno elektriko v svojo hišo.

Ako bi bila ta svota na razpolago v kak drugi namen, bi se lahko postavilo tisoče bolnic, katerih vsaka bi bila vredna \$100.000. — Cenilo se je, da bi se lahko kupilo celo državo Connecticut, in sicer po \$50 akter. Z ozirom na transportacijo bi bilo mogoče zgraditi železnico iz New Yorka v San Francisco in vsaka milja bi lahko stala \$25.000. Te številke se zde mogoče čitatelju presenetljive. — Presenetilo so tudi nas, ko smo jih čitali. Ena najbolj neobičajnih stvari glede Amerikancev je, da žive v ozračju primer, ni dolgo tega, ko se je izračunalo, da bodo morale plačati Združene države v teku naslednjih štiridesetih let, če se je izkazalo kot nezadostno. — bodo oboroževale tako naprej, za Očividno je treba angažirati še večje oborožene sile in obilnejša obveščevalna in prometna sredstva. Skratka treba je izvesti akcijo proti razbojništvu v velikopoteznem načrtu. Kajti tako stanje kakor sedaj ni vladalo po soglasni sodbi domačega prebivalstva niti v najhujših časih turškega režima.

Ako se vprašamo po vzrokih odmetništva, moremo v kratkem povedati sledeče: Ob naši meji so arnavtska okrožja, kjer se mušiči še nikdar niso pečali z drugačnim delom kakor z ropanjem in plenjenjem, kjer še nikdar niso poznali druge postave kot krvo osetvo. Tek mentalitet more polagoma izpremeniti le krepka organizacija oprta na tako urejeno izvršilno moč, da vsakdo uvidi, kakšno stanje izključuje stari način življenja. Neki višji nemški upravitelj, ki je med vojno v službi nemške okupacijske oblasti imel dolgo opraviti v južni Srbiji, je dejal, da bi si Jugoslavija Arnavte najsigurnejše pridobila na ta način, da bi jim izročila — policijsko oblast okrožja. Misel morda ni napačna; danes je seveda prepozno, ravnati se po nji.

O Albancih gre soglasno mnenje, da so solidni državljani le, ako imajo respekt pred oblastjo. Kanhoritro uvidijo, da ima oblast na razpolago vsa sredstva, da zgrabi sieherna krivca, tedaj neha njihovo junaštvo, njihova opornost. V tem slučaju napadajo le še zavratno, za hrbtom; ako jim je tudi to onemogočeno, tedaj postanejo celo pridni in varni, nedolžni dvorjari, kakor jih opazujemo tudi po belgajskih ulicah.

Po teh izkušnjah je treba urediti razmerje z hajduškim elementom na jugu, sicer preostane le še geslo iz srednjeveške nemške politike: Bekehren oder ausrotten! Današnje stanje vsaj ne more trajati dalje.

Vse po paragrafi.

Znani nemški socialni higienik profesor dr. Grotjahn je izdal nedavno v drugi nakladi svojo knjigo o individualni in socialni higieni. Ta nemški profesor zahteva zakonito določeno število porodov in sicer mora vsak nemški zakoniki par imeti najmanj troje, premožnejši pa po šestoro otrok — ta pribitek pa proti državni odkro-

ni, če bodo potrebni podpore. Samo na ta način, — zatrjuje patriotični profesor, — se morejo Nemci ubraniti nevarnosti, ki jim preti od slovanskih plodovitejših narodov.

Prisrčen smeh je najboljše zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmejte — pa boste takoj ozdravljeni.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izrežite ta kupon pridesite petdeset centov v znakih ter ga pošljite:

Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York.

Cenjeni: Za priloženih petdeset centov v znakih mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."

Ime

Naslov

Država

ADVERTISEMENT.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družini.

Beseda ženskam.

Nikar ne tehtajte svojega zdravja z zanemarjanjem tistih nerednosti in oslabelosti, ki povzročajo toliko trpljenja. Dobite od svojega lekarnarja

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Ta regulator je blazino delujoča tonika in zdravilo. Priporočljivo je za popravo tistih posebnih oslabelosti in neredov, ki so jim podvržene ženske. Cena \$1.25. Na prodaj po vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Ekspedicija na Mount Everest.

Iz Arjelinge, znamenitega letovišča na Himalaji, kamor prihajajo na počitnice angleški funkcionarji v Indiji, poročajo o novi ekspediciji na najvišjo goro sveta: Mount Everest. Ta gora je na vzhodu Himalaje ter je visoka 8748 metrov. Ekspedicija je dovršila svoje priprave ter se v treh skupinah odpravlja na določeno bazo v Rampa Dzengzu se skupine razdele ter bodo prodirale zapadno od sela Tingi Dzong, ki se nahaja 80 milj severno od gorskega vena Everest. V tem selu bodo uredili bazo za spenjanje na najvišjo goro sveta. Naloga ekspedicije je, da prouči področje Gaurisankar Everest, v prvi vrsti pa vprašanje, da li je sploh mogoče se povzpeti na vrh gore.

ADVERTISEMENT.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK 638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik. Specializirani v Pittsburghu, ki ima 34-letno prakso, zdravi vse vrste bolezni. Zdravljenje krvi s krvjo s glavo. Pri vsaki bolezni zdravim po osebni metodi. Kakor hitro opazite da vam groze bolezni, ne čakajte, temveč prite in jaz vam bom sodelo pomagati.

Krvavost ali vodno kifo zdravim v 14 urah in sicer brez operacije. Bolezni, mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Bolezni, ki trajajo, bolečine otekline, artritisa, krvavi in drugi krvni bolezni, ki nastanejo vedno nastanejo krvni, zdravim v kratkem času in ni potrebno ležati. Nekateri drugi zdravniki rabijo tolažila, da vas razumajo. Jaz imam 34-letno prakso, zato vam lahko zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavnikih od 8. do 6. Ob nedeljah od 9. do 5.

SKRIVNOST ORCIVALA.

DETEKTIVSKI ROMAN.

Francoski spisatelj Emile Gaboriau. — Za G. N. priredil G. P.

39

(Nadaljevanje.)

— Da, spoznal me je, — si je mislila Berta, ko se je vračala domov ob reki. Presenečena in skoro prestrašena od svoje drznosti, se je vpraševala, ali naj se veseli tega sestanka ali naj ga obžaluje. Kaj bo posledica tega? Hektor ji je sledil izdaleka. Bil je zelo presenečen. Njegova nečimurnost, ki je bila vedno na vidiku, mu je že razodela, kaj se vrši v srečo Berte, a čeprav ni bila skromnost med njegovimi napakami, vendar ni uganil, da je že tako daleč zaljubljena vanj kot je v resnici bila.

— Ona me ljubi, — si je ponavljal, ko je šel naprej. — Ona me ljubi!

Za enkrat ni vedel, kaj naj stori. Ali naj beži? Ali naj še vedno stari v svojem obnašanju proti njej ter se dela kot da ni nič videl? Moral bi pobežati še istega večera, brez obotavljanja, ne da bi obrnil glavo. Bežati, kot da se podira hiša nad njegovo glavo. To je bila njegova prva misel. Hitro pa je bila zadušena od nizkotihi strasti, ki so se pojavile v njem.

Sovreski ga je rešil ko je hotel umreti. Sovresi mu je odprl svojo denarnico ter mu ponudil svoj dom. V istem trenutku se je pečal z rešitvijo njegovega premoženja. Može kot Tremorel morejo sprejeti take usluge le kot žalitve. Ali ni bilo njegova bivanje na Valfeji neprestano trpljenje? Lahko bi našteval dneve po ponižanjih, katerim je bil izpostavljen.

Razventega, — si je mislil, — to dela le iz bahaštva in oholosti. Kaj sem drugega v njegovi hiši kot živa priča njegove velikodušnosti in njegovega posvečenja? Živi kot le za mene: — Tremorel tu, Tremorel tam. On uživa zmagovalno radi mojega poraza.

Ni mogel odpustiti svojem prijatelju, da je bil tako bogat, tako razvlečen, da je znal tako lepo urediti svoje življenje, dočim je on razmetel svoje bogastvo v starosti tridesetih let. Zakaj bi se ne polastil dobre prilike, ki se mu nudi, da se osveti nad človekom, ki ga je obkladal z dobrotami?

— Ali sem jaz letal za njegovo ženo? — je rekel proti samemu sebi. — Ona prihaja k meni iz svoje lastne volje, brez vsake skušnjave z moje strani. Neumen bi bil, če bi jo pahnol od sebe.

Samoprevara ima neodoljive argumente. Ko je Hektor stopil v hišo, je bil njegov sklep trden. On ni bežal. Ni pa imel izgovora, niti onega strasti, niti onega skušnjave. On je ni ljubil in njegova infamija je bila ameravana, hladno premišljena. Med njo in njim je bila skovana veriga, ki je bila močnejša kot ona medsebojne privlačnosti: njih skupno sovraštvo do Sovresija. Preveč sta mu bila dolžna oba. Njegova roka je ohranila čba propada.

Prve ure njiju medsebojnega sporazuma so potekle preje v jez-nih besedah kot pa v onih ljubezni. Preveč jasno sta spoznavala nesramnost njiju obnašanja, da bi se ne skušala zavarovati pred očitanji vesti. Skušala sta dokazati drug drugemu, da je Sovresi smešen, prav kot da sta ona oproščena vsled njegovih napak, če jih je sploh kaj imel. Če je skrajno upanje bedarija, potem je bil Sovresi v resnici bedak, kajti njega se je lahko varalo pred njegovimi lastnimi očmi. Imel je namreč popolno vero v svojo ženo in svojega prijatelja. Ničesar ni sumil in vsaki dan se je veselil, da je v stanu obdržati Tremorela pri sebo. Pogosto je rekel svoji ženi:

— Jaz sem preveč srečen.

Berta se je poslužila vse svoje umetnosti, da pospešuje te srečne iluzije. Ona, ki je bila preje tako kapricijozna, tako nervozna, tako samovoljna, je postala naenkrat angeljske ponižnosti in krotkosti. Bodočnost njene ljubezni je bila odvisna od njenega moža. Tako velika je bila njena previdnost, da ni nikdo v hiši sumil pravega položaja. Kljub temu pa Berta ni bila srečna.

Njena ljubezen ji ni dajala užitka, katerega je pričakovala. Upala je, da bo zanečaja v oblake, a je ostala na trdi zemlji, ovirana od vseh žalostnih vezi življenja laži in prevare.

Mogoče je zapazila, da predstavlja ona osvetlo Hektorja nad njenim možem in da je on ljubil v njej le onečasto ženo zavidega prijatelja. Kot krona cele stvari pa je prišlo, da je bila ljubo-sumna. Skozi več mesecev je skušala pregovoriti Tremorela, naj pretrga vse vezi z Ženi. On je imel vedno isti odgovor, ki je bil mogoče previden, a kljub temu razburjač:

— Ženi je najina varnost. Misli mi moraš na to.

Dejanski pa je skušal najti kako sredstvo, s pomočjo katerega bi se iznebil Ženi. To je bila težka stvar. Uboga deklica, ki je padla v sorazmerno revščino, je bolj kot kdaj prej visela na Hektorju. Pogosto ga je vznemirjala s pripovedovanjem, da ni več isti, da se je izpremenil. Bila je žalostna, se jokala ter imela rdeče oči.

Nekega večera, v napadu jeze, mu je zapretila s čudno stvarjo. — Ti ljubiš neko drugo, — je rekla. — To vem in imam dokaz za to. Pazi! Če me boš kdaj zapustil, bo padla moja jeza na njeno glavo in jaz ne bom poznala nobenega usmiljenja z njo.

Grof je bil toliko ledast, da ni pripisoval nobene važnosti tem besedam. Le pospešile ločitev.

Nadležna postaja, — si je mislil, — Če ne bom nekega dne prišel, kjer me pričakuje, bo mogoče prišla v Valfeji ter napravila grd škandal.

Oborožil se je z vsem svojim pogumom in ojačen od solza in prošnji Berte, se je napotil v Corbeil, da prekine vse veze z Ženi. Zelo skrbno je premislil svoje izjave ter navedel za svoj sklep najboljše vzroke, ki jih je mogel najti.

— Paziti morava sedaj, Ženi, — je rekel, — te za nekaj časa prenehati s sestanki. Ti veš, da sem unčen in edina stvar, ki me more rešiti, je poroka.

Hektor je bil pripravljen na izbruh furije, pa ni Ženi odgovorila nobene besedice. Bila je blede kot njen ovrtnik in oči so ji stopile iz jamic.

— Tako, — je rekla s tesno stisnjenimi zobmi, — ti se torej hočeš poročiti?

— Žalibog, — je odgovoril s hinavskim vzdihom. — Ti veš, da sem mogel v zadnjem času dobiti denar le s tem, da sem si ga izposodil od prijatelja. Njegova denarnica pa mi ne more biti vedno na razpolago.

Ženi je prišla Hektorja za roko ter ga povedla k oknu. Pozorno se je ozrla vanj, kot da hoče s pogledom izvabiti resnico iz njega ter rekla nato počasi:

— Ali je res, da me hočeš zapustiti v nameno, da se oženiš?

Hektor je potegnil svoj roko iz njene ter jo položil na svoje srce.

— Prisegam ti na svojo čast, — je rekel,

— Potem ti moram vrjeti.

Ženi se je vrnila v sredino sobe. Stala je pokonci pred ogledalom ter si nataknila na glavo kobuk, kot da se ni nič zgodilo. Ko je bila pripravljena, da odide, je stopila k Tremorelu.

— Zadnjikrat, — je rekla z glasom, ki je hotel biti trden, katerega pa so stavile na laž njene solzne, blesteče oči, — zadnjikrat Hektor, te vprašam, če se v resnici ločuješ?

— Mora biti.

Ženi je napravila kretnjo, katere pa Tremorel ni zapazil. Njen obraz je dobil malizjzen izraz. Njene ustnice so se odprle, da izgovore serkastično pripombo, a v trenutku se je obvladala.

— Jaz grem, — je rekla, po trenutku razmisleka. — Če me v resnici zapuščas, da se poročiš, ne boš nikdar več čul o meni.

— Zakaj, Ženi, jaz upam, da ostanem še nadalje tvoj prijatelj. — Če me pa zapustiš iz kakake drugega vzroka, potem si zapomni, kar ti rečem: Ti boš mrtvev na ona izgubljena ženska.

Odprla je vrata. On jo je skušal prijeti za roko, a ona ga je zavrnila.

— Z Bogom!

Hektor je šel k oknu, da se prepriča o njenem odhodu. Videl jo je, kako je šla po drevoredu, ki je vodil na kolodvor.

— Vse je končano, — si je mislil ter globoko vzdihnil. — Ženi je bila dobra deklica.

(Dalje prihodnjič.)

ADVERTISEMENT.

NAZMANILO in PRIPOKOČILO.

Nas stalni zastopnik Mr. JAN KO PLEŠKO pobira naročnino za Glas Naroda na 6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, in daje vsa druga pojasnila glede potovanja v stari kraj ali dobiti sovjoe od tam, glede denarnih pošiljatev in sploh v vseh drugih zadevah. Ima v zalogi tudi knjigo Peter Zgaga. Rojakom ga toplo priporočamo. Upravištvo Glasa Naroda.

Dospelo je novo suho grozdje.

Muškatel zelo sladke debele jagode, boksa 50 funtov \$9. — Cipar grozdje največje in najsladkejšje jagode, boksa 50 funtov \$8. — Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov \$7. — Pošljite \$2. na račun vsake bokse ki naročite in pošljimo bomo takoj. BALKAN IMPORTING CO. 51-53 Cherry St., New York, N. Y.

COLUMBIA GRAMOFONE

VICTOR NAVINŠEK, 331 Greeve St., CONEMAUGH, PA.

OD \$35.50 — \$350.00

— VELIKA ZALOGA —

— PLOŠČ V VSEH JEZ.

— KIH BREZPLAČNE OM.

— NIKE DOBITE PRI:

V odgovor.

Ponovno naznanjamo vsem rojakom in rojakinjam, da prave Elgin garantirane moške in ženske ure čisto zlate prstane, verižice, priveške in vso drugo zlatnino ter demante; dalje prave glasne svetovne COLUMBIA GRAMOFONE in SLOVENSKE PLOŠČ prodaja in razpoli po celi Ameriki znani Vaš slovenski večletni trgovec z zlatnino

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Pišite mu po cenik, pošlje ga Vam brezplačno.

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York

GENERALNO ZASTOPSTVO

Jadranske Banke

in vseh njenih podružnic.

Jugoslavija:

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Italija:

Trst, Opatija, Zadar.

Nemška Austrija:

Dunaj.

Izvršuje hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji.

Izdaja čeke v krah, lirah in dolarjih plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

Prodaja parobrodne in železniške vožne listke na vse kraje in za vse črte.

Istavlja tudi čeke plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonih ali angleških šterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za one, ki se bodo posluževali naše banke.

Slovensci, prijatelji in posamezniki naše banke so vladno naprošeni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znanosti in Hrvatake, Dalmacije, Istre, Gorike in Črnogore.

FRANK SAKSER STATE BANK

FRANK SAKSER, predsednik.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

ADVERTISEMENT.

Zastopniki "Glas Naroda"

kateri so pooblašeni pobirati naročnino za dnevnik "Glas Naroda". Vsek zastopnik tega potrdilo na svojo, katero je prejel in jih rojakom priporočamo. Naročnina za "Glas Naroda" je: Za celo leto \$6.00; za pol leta \$3.00; za štiri mesece \$2.00; za šest let \$1.50.

San Francisco, Cal.: Jacob Lovina.

Denver, Colo.: Frank Škrlavac.

Pueblo, Colo.: Peter Culig, John Gern, Frank Janes in A. Kocovar.

Idaho, Colo.: Louis Costello.

Semoret, Colo.: Math. Kernell.

Indrapolis, Ind.: Alois Rudman.

Clinton, Ind.: Lambert Bolshar.

Aurora, Ill.: J. Verbič, 635 Aurora Avenue.

Chicago, Ill.: Joseph Bostic, Joseph Blisk in Joseph Beršič.

Joliet, Ill.: Frank Bamlich, Frank Lauric in John Zalest.

Mascoutah, Ill.: Frank Augustin.

La Salle, Ill.: Matija Komp.

North Chicago, Ill.: Anton Kobal in Math. Ogria.

South Chicago, Ill.: Frank Černa.

Springfield, Ill.: Matija Barborič.

Waukegan, Ill.: Frank Petkovič.

Franklin, Kans. in okolice: Frank Leskovic.

Frontenac, Kansas: Rok Firm.

Ringo, Kansas: Mike Pencil.

Kittsmiller, Mo.: Frank Vodopivec.

Chisholm, Minn.: Frank Govia.

Calumet, Mich.: M. F. Koba in Pavel Schalte.

Eveleth, Minn.: Louis Govia.

Gilbert, Minn.: L. Vesel.

Stibbing, Minn.: Ivan Povia.

Virginia, Minn.: Frank Hrovatich.

Kiy, Minn.: Frank Govia in Joseph J. Poshel.

St. Louis, Mo.: Mike Grabrian.

East Helena, Mont.: Frank Hrelac.

Great Falls, Montana: Math. Urih.

Klein, Montana: Gregor Zobe.

Gowanda, N. Y.: Karl Sternika.

Little Falls, N. Y.: Frank Maslo.

Barberton, Ohio: A. Okolish, F. Poje in Albio Poljanec.

Collinswood, Ohio: Math. Slapnik.

Cleveland, Ohio: Frank Sakser, Charles Karigan in Jakob Komik.

Lorain, Ohio: Louis Balant, J. Kumb in M. Ostaneč.

Niles, Ohio: Frank Kogovšek.

Youngstown, Ohio: Anton Kikolj.

Oregon City, Oregon: M. Justin.

Ambridge, Pa.: Frank Jakša.

Somerset, Pa.: Louis Hribar.

Broughdon, Pa.: Anton Ipatov.

Bardonia, Pa.: John Demtar.

Conemaugh, Pa.: Ivan Pajk in Vid Rovanič.

Claridge, Pa.: Anton Jerina in Anton Kozlov.

Conemaugh, Pa.: Anton Oshaban.

Export, Pa.: Louis Supančič.

Forest City, Pa.: Mat. Kamta.

Farrell, Pa.: Jerry Okorn.

Imperial, Pa.: Valentine Peternai.

Greensburg, Pa.: Frank Novak.

Irwin, Pa.: Mike Pavlič.

Johnstown, Pa.: John Polanc.

Luzerne, Pa.: Anton Ocinač.

Mann, Pa.: Frank Demtar.

Monaca, Pa.: Frank Maček in Frank Pavliček.

Pittsburgh, Pa.: U. Jakobich, Z. Jakša, Vinc. Arch in J. Magister.

Salisbury, Pa.: Martin Kovarovich.

Shading, Pa.: J. Pencil.

Stanton, Pa.: Anton Hran.

Turtlet Creek, Pa.: Frank Schifano.

West Newton, Pa.: Joseph Jovan.

White Valley, Pa.: Jurij Pajk.

ADVERTISEMENT.

KRETANJE PARNIKOV

KEDAJ PRIBLIŽNO ODPLU JEJO IZ NEW YORKA.

SAXONIA	23. jul.	—	Cherbourg	CANOPIC	9. avg.	—	Genoa
AMERICA	23. jul.	—	Cherbourg	BELVEDERE	11. avg.	—	Yrat
LA TOURNAINE	23. jul.	—	Havre	BERENGARIA	18. avg.	—	Cherbourg
ROCHAMBEAU	23. jul.	—	Havre	BOURDONNAIS	9. avg.	—	Havre
FINLAND	23. jul.	—	Cherbourg	AQUITANIA	23. avg.	—	Cherbourg
PARIS	27. jul.	—	Havre	ZFELAND	6. avg.	—	Cherbourg
AQUITANIA	27. jul.	—	Cherbourg	OLYMPIC	13. avg.	—	Cherbourg
PESARO	27. jul.	—	Genoa	LA SAVOIE	13. avg.	—	Havre
KROONLAND	30. jul.	—	Cherbourg	LEOPOLDNA	16. avg.	—	Havre
WASHINGTON	30. jul.	—	Cherbourg	PARIS	17. avg.	—	Havre
ROUSSILLON	2. avg.	—	Havre	LAPLAND	20. avg.	—	Cherbourg
ADRIATIC	3. avg.	—	Cherbourg	LA TOURNAINE	20. avg.	—	Havre
LAFAYETTE	3. avg.	—	Havre	AQUITANIA	23. avg.	—	Cherbourg
ARGENTINA	4. avg.	—	Trst	AMERICA	25. avg.	—	Havre
FRANCE	4. avg.	—	Havre	FRANCE	25. avg.	—	Cherbourg
CALABRIA	6. avg.	—	Trst	PRES. WILSON	27. avg.	—	Trst
MAURETANIA	11. avg.	—	Cherbourg	WASHINGTON	27. avg.	—	Cherbourg
LA LORRAINE	6. avg.	—	Havre	ADRIATIC	31. avg.	—	Cherbourg

Glede cen za vozne listke in vse druge pojavnice, obrnite se na tvrdko FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St., New York.

U.S. MAIL STEAMSHIP COMPANY.

Direktna služba iz New Yorka in Bostona v Napoli in Genova.

Karte do Palermo in Mesine.

VELIKI PARNIK NA DVA VIJAKA.

POCAHONTAS" odpluje sredi julija.

Cene za Napoli in Genova: Kabine \$150 naprej, 3. razred \$85 in \$5 voj. davka.

IZBORNA SLUŽBA — KRASNE UDOBNOSTI.

Oddelek za potnike: 45 BROADWAY, NEW YORK.

Oddelek za prtljago: 120 BROADWAY, NEW YORK.

NAREDBA GENERAL. JUGOSL. KONZULATA

Vsak bo lahko dobil potni list, kdor ima dokaze, da je v resnici jugoslovanski podanik.

Soglasno s zadnjim odlokom ministrstva za zunanje zadeve bo konzulat izdal potne liste vsem državljanom kraljevine Srbov, Slovencev in Hrvatov, ki bodo svojim prošnjam za potni list priložili tudi zadostne dokaze o jugoslovanskem državljanstvu.

Ko se bo konzulat prepričal, da so predloženi dokumenti pristni in zadostni, bo dobil prosilec potni list. V slučaju, da bi pa nastali kakšni pomešleki, bo izdan potni list šele s dovoljenjem ministrstva.

Ker je številno prosilec ogromno in s vsakim dnem narašča, ni konzulatu mogoče takoj opraviti vsakega dela, toda polagoma bodo prišli vsi na vrsto. Ničve naj ne kupi kifikarte prej, predno se osebo ne zgleda na konzulatu ter dobi potni list.

V vsakem drugem slučaju ne bo konzulat prevzel nobene odgovornosti za čakanje v New Yorku, in če ladija, za katero so vzeli karto, odpluje brez njih.

V dokaz državljanstva je treba predložiti: stari potni list, domovico, vojaško knjižico, delavsko knjižico, krstni list ali potrdilo okrajnega sodišča v starem kraju. Kdor tega nima, bo dobil potni list šele s posebnim dovoljenjem iz ministrstva.

CUNARD-ANCHOR

Največji, najhitrejši parniki na svetu. Izborna postrežba potnikom. V našem mestu ali bližini je lokalni agent.

V JUGOSLAVIJO, MADŽARSKO, RUMUNSKO IN BOLGARSKO.

CALABRIA

6. AVGUSTA

Vozni list za Dubrovnik, Trst ali Reko \$100. Vojni davek \$5.00.

Preko Cherbourga:

AQUITANIA 26. julija

MAURETANIA 11. avg.